

Prentenboeken en digitale media

Mediawijs in het Muizenhuis

Een bakkerswinkel met kleine broodjes en gebakjes, kamers met mini-schilderijtjes aan de muur en een lambrisering van ijslollystokjes. Wie kent het Muizenhuis niet? In dit drie meter hoge huis, gemaakt van kartonnen dozen en papier-maché, is van alles te zien en te beleven met muizenbewoners Sam en Julia. Het biedt niet alleen veel details om met kinderen naar te kijken, maar ook tal van mogelijkheden om met diverse media de taalontwikkeling te stimuleren.

TEKST SANNE RESPEN BEELD SANNE RESPEN

Het Muizenhuis is de creatie van Karina Schaapman. In 2008 besloot zij een kinderboek te maken met foto's van scènes uit haar Muizenhuis. In 2012 werd het boek bekroond met een Zilveren Penseel. Dit zorgde voor een heuse Muizenhuis-reeks (onder andere 'In het theater', 'De kermis' en 'Het circus'). De boeken zijn razend populair onder jong en oud. Naast het kunstwerk en de boekenreeks is er een tv-serie in de maak, zijn er voorleesfilmpjes (via De Voorleeshoek), een app, een website en een YouTube-kanaal. De wereld van het Muizenhuis leent zich uitstekend om jonge kinderen te leren omgaan met (digitale) media. Maar hoe combineer je het prentenboek met digitale media? Wat is daar de meerwaarde van? En hoe zet je hierbij in op de taalontwikkeling?

Samen lezen, kijken en spelen

'Piep, piep, piep, piep, piep, hoor je het muisje niet? Als je 't muisje horen wil, wees dan stil...' Zo begint de maandagochtend voor de kleuters van juf Mariëlle. Het is de start van het project 'Mediawijs in het Muizenhuis', dat in 53 kleutergroepen wordt uitgevoerd

door de lees- en mediaconsulenten van de Bibliotheek Helmond-Peel. Samen genieten van het verhaal staat centraal. Van lezen en kijken naar doen: spelenderwijs ervaren, ontdekken, bewegen, maken en experimenteren. Na het liedje leren de kinderen met hun handen en vingers een versje uitbeelden. In ons huis zit in elke hoek een muis (met je handen een dak maken), ze kriebelen en krabbelen (met je vingers jezelf kriebelen)... In dit handversje wordt taal gekoppeld aan bewegen en verbeelding.

Op het digibord is het kunstwerk van Karina Schaapman te zien. 'Hier wonen Sam en Julia.' Leesconsulent Toos laat de muizenknuffels zien. 'Alles wat een echt huis heeft, heeft het Muizenhuis ook, maar dan heel klein. Het huis heeft wel honderd kamers!' De kinderen kijken aandachtig naar een van de kamertjes. De foto nodigt uit tot vragen en gesprek: **wat gebeurt er hier? Waarom denk je dat? Wat kun je in deze kamer allemaal doen?**

Vanuit het kunstwerk wordt de verbinding gemaakt met het boek. Sam en Julia beleven allerlei spannende avonturen die tot leven ►►

Sanne Respen

(s.respen@
bibliotheekhel-
mondpeel.nl) is
lees- en media-
consulent bij
Bibliotheek
Helmond-Peel

► komen in de korte verhalen en prenten. In het boek zijn alle details nog beter zichtbaar. De tafel in het naaiatelier ligt vol klosjes garens, spelden en een schaar, soms maar een millimeter groot. In de badkamer liggen handdoeken in miniatuurvorm, gemaakt van stukjes stof. De prenten met de vele details nodigen de kinderen uit om taal te gebruiken en prikkelen de fantasie. De wereld van Sam en Julia is enerzijds herkenbaar voor de kleuters, omdat het de wereld in het klein is. De muizen gedragen zich als mensen. Ze spelen met anderen, hebben geheimen en zijn ondeugend. Anderzijds prikkelt de muizenwereld de verbeelding van de kinderen.

Van app tot green screen

Die verbeelding komt nog meer tot leven in de Muizenhuis-app. Het ontdekken staat centraal: de kinderen krijgen de ruimte om zelf door het Muizenhuis te 'wandelen'. Achter de vele deurtjes bevindt zich telkens een kamer met een spelletje, zoals zoek de verschillen, of een verhaal dat wordt voorgelezen en waarin de kinderen kunnen participeren. De geluiden, de muziek en de bewegende beelden maken het verhaal rondom Sam en Julia nog tastbaarder en levendiger.

Toverkunst

De kinderen maken ook kennis met de basis van de green screen-techniek. 'Ik ga een foto van jullie maken in het Muizenhuis', vertelt leesconsulent Toos.

'Maar hoe kan dat? Er is geen Muizenhuis, alleen een groot groen doek. Hoe zouden we dat kunnen doen? Met het groene scherm en een speciale app op de tablet kunnen we een foto maken in het Muizenhuis. Ik ga jullie eerst omtoveren tot muizen, net als Sam en Julia. Hocus pocus, pilatus pas, ik wou dat elk kind een muisje

was.' De kinderen zetten de muizenoren op en spelen als muis. In tweetallen krijgen ze een boek uit de Muizenhuis-reeks. Ze bekijken het boek aan de hand van twee vragen: 1) Waar gaat het verhaal over (hele boek samen doorbladeren en aan elkaar vertellen)? 2) Welke bladzijde vind je het 'mooist'? Al snel heeft elk groepje een bladzijde uitgekozen. De kinderen bespreken hoe ze op de foto willen. Zijn ze (de muisjes) blij, bang, boos of verdrietig? Ze maken met de tablet een foto van hun bladzijde. De leesconsulent zet de bladzijde als achtergrond in de green screen-app en maakt een foto van de kinderen voor het groene doek. Samen bekijken ze het resultaat. De kleuters kijken verwonderd. Alles wat groen was, is veranderd in de foto uit het boek. Ze staan echt in het Muizenhuis. Het lijkt wel toverkunst!

Het groene scherm werd een Muizenhuis, hoe kan dat?

Naderhand ontvangt de leerkracht de gemaakte foto's, zodat ze deze samen in de klas nog kunnen bekijken en bespreken. In wat voor kamer staan de kinderen? Welke emotie laten ze zien? Maar misschien nog wel belangrijker is het proces: hoe zijn de foto's gemaakt? Wat was daarvoor nodig en hoe ging het precies? Door kinderen hierover te laten vertellen en samen te reflecteren, stimuleer je dat ze de green screen techniek op kleuterniveau leren begrijpen.

Metten met je lichaam

De wereld van het Muizenhuis biedt nog veel meer mogelijkheden voor lesactiviteiten, met en zonder scherm. Zo kun je de kinderen laten experimenteren met verschillende formaten dozen. Laat ze de ruimte van de dozen

De wereld van het Muizenhuis biedt veel mogelijkheden voor activiteiten

verkennen met hun eigen lichaam. Passen de kinderen zelf in de doos? Passen de knuffelmuizen Sam en Julia erin? Op deze manier leren ze oefenen met meten. Je kunt ook ieder kind een eigen kamertje in een doos laten maken om hun creativiteit te stimuleren. Verzamel alle doosjes en maak er één groot Muizenhuis van in de klas of bibliotheek. Op de website en het YouTube-kanaal van het Muizenhuis wordt stap-voor-stap in video's uitgelegd hoe je zelf een kamertje kunt maken. Deze video's zijn voor kleuters te gedetailleerd, maar je kunt hier als leerkracht inspiratie uithalen.

Interactie tussen boek en digitale media

De hierboven beschreven activiteiten laten zien dat digitale media een waardevolle aanvulling kunnen zijn op het fysieke boek. Een app, video of een digitaal prentenboek geeft een andere beleving. Zo laten de bewegende beelden in de app beter zien wat er met Sam gebeurt als hij tegen Julia praat. De visuele en auditieve beelden helpen, beter dan de statische plaatjes in het papieren boek, om een voorstelling van de gebeurtenissen bij de verhalende tekst te maken en moeilijke woorden te begrijpen (Plak, Kegel, & Bus, 2014). Door diverse media te gebruiken en te verbinden, stimuleer je de brede ontwikkeling van kinderen. Denk aan hun taalontwikkeling, creatieve ontwikkeling, ontluikend rekenen en mediawijsheid. Uit onderzoek van Verhallen (2009) blijkt dat multimedia in de vorm van geanimeerde beelden die nauw aansluiten bij de tekst, een positief effect hebben op verhaalbegrip en taalontwikkeling. De kinderen oefenen met taal en leren nieuwe woorden (denk aan het liedje, het handversje, de verhalen in het boek en de app en de gespreksactiviteiten). Tijdens het maken van hun eigen Muizenhuis-kamertje gebruiken ze hun creativiteit. Ze leren meten om grip en ordening te krijgen op en in de wereld. Daarnaast werken de kleuters met dit project aan mediawijsheid. Ze produceren zelf media en ze krijgen inzicht in de green screen-techniek.

Over Het Muizenhuis

Het literatuurproject 'Het Muizenhuis' is ontwikkeld door Artisjok & Olijffe. De Bibliotheek Helmond-Peel heeft het project verder uitgewerkt met digitale media en uitgevoerd in 53 kleutergroepen, in opdracht van CultuurContact.

Ze zien dat de werkelijkheid anders is dan datgene wat in beeld komt. Deze combinatie van media, interactie en spel geeft kinderen de mogelijkheid om het verhaal zelf te ervaren. Op deze manier creëer je een context waarin kinderen kennis opdoen en vaardigheden leren door verhalen.

Rol bibliotheek

De bibliotheek kan ondersteunen en adviseren bij mediaopvoeding. Wat kun je kleuters al leren over het omgaan met digitale media? Welke educatieve mogelijkheden zijn er en hoe zet je deze in zodat ze niet alleen leuk, maar ook leerzaam zijn? De bibliotheek organiseert allerlei activiteiten (zoals het Muizenhuis) en workshops op dit gebied voor kinderen en leerkrachten. Steeds vaker hebben bibliotheken ook een TechLab, een plek waar kinderen en leerkrachten laagdrempelig kunnen experimenteren met de nieuwste media en technologie. Deze labs maken het mogelijk om zelf te ervaren hoe je media kunt verbinden.

De literatuurlijst is te vinden op:
www.hjk-online.nl/artikelen

Op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rondom het jonge kind?

Neem een abonnement op HJK

HJK lezen op tablet en pc

Krijg toegang tot het digitaal archief (>1.000 artikelen)

Krijg korting op het Landelijk congres Jonge kind AO en HJK

Ontvang 10 x HJK

Voor slechts €79,95 per jaar

Studenten ontvangen 50% korting

Aan de slag! Geef je oren de kost

De toekomst van spel

Meer weten?
Ga naar www.hjk-online.nl
of bel 088 - 22 66 691